

Nr 8.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dels årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt förre vaktkonstaplarna Frans Johanssons och Johan August Svensson Rosells änkor dels ock tilläggspension åt förre vaktkonstapeln Frans Oscar Fredrik Larsson; given Stockholms slott den 12 januari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Birger Ekeberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 januari 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Ekeberg anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning dels två ärenden angående understöd åt tvenne vaktkonstapelsänkor, dels ock ett ärende angående tilläggspension åt en pensionerad vaktkonstapel. Därvid anför föredraganden:

Vaktkonstapelns vid straffängelset i Stockholm Frans Johansson, som var född den 25 januari 1849, anställdes i fångvårdens tjänst den 25 oktober 1872, varifrån han avgick den 14 april 1875, återinträdde i fångvårdens tjänst den 1 juni 1877, konstituerades till vaktkonstapel den 19 december 1882 samt erhöll den 1 februari 1914 efter uppnådd pensionsålder avsked med pension. Johansson avled den 30 oktober 1917. Han var icke delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

A) *Angående understöd åt förre vaktkonstapelns F. Johanssons änka Amalia Johans:son, född Kristiansdotter.*

Johansson efterlämnade såsom stärbhusdelägare sin änka Amalia Johansson, född Kristiansdotter, samt en vuxen son. Behållningen i boet uppgick till 427 kronor 16 öre.

I underdånig skrivelse den 16 oktober 1923 har nu änkan Johansson, som är född den 8 augusti 1848 och enligt ingivet läkarbetyg på grund av »vanliga åldersförändringar» är fullständigt oförmögen till arbete, anhållit, att, enär hon saknade egna medel och ej heller kunde påräkna någon hjälp från sin son, vilken själv levde i fattiga omständigheter, Kungl. Maj:t täcktes med behjärtande av hennes bekymmersamma belägenhet hos riksdagen göra framställning om beredande åt henne av en årlig pension med det belopp, som skulle tillkommit henne, därest mannen Johansson varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

I infortrat utlåtande över framställningen har fängvårdsstyrelsen, med bifogande av införskaffat intyg, utvisande att änkan Johanssons son, vilken har sex minderåriga barn och hustru att försörja, lever i fattiga omständigheter och på intet sätt kan bidra till sin moders uppehälle, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes dels genom proposition till riksdagen utverka pension till henne att utgå från och med den 1 juli 1924, dels ock i avbidan härå tilldela henne ett understöd till belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt.

Statskontoret har i infortrat utlåtande anfört: Då riksdagen under senare år i flera fall beviljat understöd åt änkor efter vaktkonstaplar, vilka icke vunnit delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa och vilkas efterlämnade anhöriga alltså icke hade någon pension att därifrån påräkna, tillstyrkte statskontoret med hänsyn tillika därtill, att ömmande omständigheter finge anses föreligga i detta fall, att något understöd utverkades åt änkan Johansson; och då hon, därest mannen varit delägare i nämnda kassa, kommit i åtnjutande av pension å 250 kronor, syntes understödet åt henne kunna bestämmas till 240 kronor, motsvarande vad som riksdagen i allmänhet beviljat i dylika fall. Till detta belopp komme under nuvarande förhållanden pensionstillägg och dyrtidstillägg. Änkan Johanssons man hade avlidit redan den 30 oktober 1917. Det syntes emellertid icke kunna ifrågakomma att nu bevilja understöd retroaktivt för hela den därefter förflutna tiden, utan föreställde sig statskontoret, att understöd borde i detta fall utgå från och med månaden näst efter den, då ansökningsdärom ingivits eller sålunda från och med november 1923. Statskontoret finge i detta avseende åberopa 1922 års riksdags beslut rörande pension åt f. d. förrådsvaktmästaren M. P. Hellfrid (riksdagens skrivelse nr 302 sid. 17). På grund av vad sålunda anförts hemställde statskontoret, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att änkan Johansson finge från och med den 1 november 1923 under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 240 kronor för år räknat.

Vaktkonstapeln vid straffängelset i Stockholm Johan August Svensson Rosell, som var född den 11 mars 1856, anställdes i fängvårdens tjänst den 1 april 1882, konstituerades till vaktkonstapel den 19 december 1882 samt erhöll den 1 juni 1922 efter uppnådd pensionsålder avsked med pension. Rosell var icke delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

B) Förra vaktkonstapeln J. A. S:son Rosells änka Johanna Ulrika Rosell, född Wiklund.

Rosell, som avled den 9 juni 1923, efterlämnade såsom stärbhusdelägare sin änka Johanna Ulrika Rosell, född Wiklund, och tre myndiga barn. Enligt bouppteckning uppgick behållningen i boet till 3,187 kronor.

I underdånig skrivelse den 16 oktober 1923 har änkan Rosell, som är född den 21 september 1857 och enligt ett ansökningen bifogat läkarbetyg på grund av arterioscleros är oförmögen att sig med eget arbete försörja, under förmälan att hon ej kunde av sina barn påräkna någon nämnvärd hjälp, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes hos riksdagen göra framställning om beredande åt henne av en årlig pension till det belopp, som skulle tillkommit henne, därest mannen Rosell varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

I infortrat utlåtande över framställningen har fängvårdsstyrelsen, med bifogande av införskaffat intyg, utvisande att änkan Rosell icke kunde från sina barn påräkna något nämnvärt bidrag till sitt underhåll, hemställt, att, när änkan Rosell vid sådant förhållande måste anses vara i behov av något understöd, Kungl. Maj:t täcktes dels genom proposition till riksdagen utverka pension till änkan Rosell att utgå från och med den 1 juli 1924, dels ock i avbidan därå tilldela henne understöd till belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt.

Statskontoret har av enahanda skäl, som anförts beträffande understöd åt änkan Johansson, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att änkan Rosell finge från och med den 1 juli 1923 under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till ett belopp av 240 kronor för år räknat.

Förra vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Frans Oscar Fredrik Larsson, som är född den 21 juli 1858, inträdde den 3 december 1906 i fängvårdens tjänst och konstituerades den 27 mars 1911 till vaktkonstapel. Under åren 1884—1906 var han anställd hos skraddarmästare, vilka på entreprenad utfört skradderiarbete för Svea och Upplands artilleriregemente. Han erhöll avsked från sin vaktkonstapelsbefattning från och med den 1 augusti 1923 och tillerkändes av statskontoret avkortad pension till belopp, motsvarande $\frac{16}{35}$ av pensionsunderlaget 1,716 kronor, eller alltså efter föreskriven avrundning 792 kronor.

C) Tilläggs-pension åt förra vaktkonstapeln F. O. F. Larsson.

I underdånig skrivelse den 24 oktober 1923 har Larsson, som enligt företett läkarbetyg på grund av ålderdomssvaghet och dubbelsidigt ljumskbräck för all framtid är mindre arbetsför, anhållit, att, när den beviljade pensionen vore allt för liten för att han och hans hustru skulle kunna nödtorftigt existera, Kungl. Maj:t måtte tilldela honom den tilläggspension,

som kunde anses skälig med hänsyn till den tid, han utfört arbete för statens räkning vid omnämnda regementen.

Fångvårdsstyrelsen har i infordrat utlåtande anfört: Vid bestämmande av pensionens belopp tillgodoräknade statskontoret icke Larsson den tid, han varit anställd hos omförmälda skraddarmästare. Så vitt emellertid avseende kunde fästas å Larssons nämnda anställning före sitt inträde i fångvårdens tjänst, funne styrelsen sig böra, med tillstyrkan av ifrågasvarande ansökning, hemställa, huruvida Kungl. Maj:t kunde finna skäl att till riksdagen ingå med proposition i ärendet.

Statskontoret, som jämväl avgivit yttrande över framställningen, har däri anfört följande: Vid flera tillfällen hade riksdagen vid beviljande av pensioner räknat vederbörande tillgodo även den tid, de i likhet med Larsson icke innehaft direkt statsanställning, utan såsom anställda hos en av staten antagen entreprenör utfört arbete för statens räkning. Exempelvis hade 1920 års riksdag beviljat pensioner åt två skomakeriarbetare vid Upplands artilleriregemente, vilka under en icke obetydlig del — närmare 20 år — av den tid, som åberopats till stöd för beredande åt dem av pension av statsmedel, innehaft dylik anställning. Det syntes vid sådant förhållande billigt, att jämväl Larsson för den tid, han vid Svea och Upplands artilleriregementen utfört arbete för statens räkning, komme i åtnjutande av skälig förhöjning i den till honom nu utgående pensionen. Statskontoret hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Larsson finge från och med den 1 augusti 1923 från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension till så stort belopp, att densamma jämte till honom författningsenligt utgående avkortad pension uppginge till 1,200 kronor för år räknat, å vilket sammanlagda belopp torde böra utgå dyrtidstillägg i enlighet med de för nyreglerade pensioner fastställda grunder.

*Departements-
chefen.*

Till en början vill jag meddela, att enligt i pensionsstyrelsen inhämtad upplysning änkan Johansson sedan den 1 januari 1918 uppbär understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring med ett belopp av 90 kronor för år.

Att staten i fall sådana som änkorna Johanssons och Rosells träder hjälpande emellan, synes mig vara i överensstämmelse med billighet. På sätt i dessa ärenden föreslagits och i enlighet med vad vid upprepade tillfällen i liknande fall ägt rum torde hjälpen böra iklädas formen av ett årligt understöd. Mot i sådant avseende föreslaget belopp, 240 kronor för år jämte pensionstillägg och dyrtidstillägg, lär icke vara något att erinra. Understöden synas i överensstämmelse med statskontorets förslag böra utbetalas till änkan Johansson från och med den 1 november 1923 och till änkan Rosell från och med den 1 juli 1923. Det understöd, som för närvarande till änkan Johansson utgår enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, kommer i händelse av bifall till förevarande förslag att i väsentlig grad reduceras.

Vidkommande härefter förslaget om tilläggspension åt Larsson synes mig det vara i överensstämmelse med billighet och i enlighet med vad vid flera tillfällen i enahanda fall ägt rum (se Kungl. Maj:ts proposition nr 175 till 1920 års riksdag och riksdagens skrivelse nr 299), att den tid Larsson varit anställd hos en av staten antagen entreprenör, som utfört arbete för statens räkning, räknas honom tillgodo i fråga om hans pensionering. Mot det av statskontoret föreslagna beloppets storlek har jag intet att erinra.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

dels att en var av förre vaktkonstapeln Frans Johanssons änka Amalia Johansson, född Kristiansdotter, och förre vaktkonstapeln Johan August Svensson Rosells änka Johanna Ulrika Rosell, född Wiklund, må, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 240 kronor, änkan Johansson från och med den 1 november 1923 och änkan Rosell från och med den 1 juli 1923,

dels ock att förre vaktkonstapeln Frans Oscar Fredrik Larsson må, räknat från och med den 1 augusti 1923, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension till så stort belopp, att densamma, jämte till honom författningsenligt utgående avkortad pension, uppgår till 1,200 kronor för år räknat.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täckes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skall till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga . . . till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
E. Lindström.